

המחלקה לספרות משווה: קורסים בלימוד השוואתי של תרבויות וספרויות מזרח אסיה

תואר שני

שם הקורס	פרטי הקורס	תיאור הקורס
הנפש והמיתוס 33-009-01	פרופ' יהושע אלקולומברה יום שלישי, 16:00 שנתי	מטרת הקורס להציג, מתוך מבחר רחב של יצירות מן עולם היווני והרומי העתיק, תפיסות מיתולוגיות שונות על נפש האדם. במהלכו יושם דגש על ההשוואה עם תפיסות הקיימות במזרח התיכון העתיק (מצרים, בבל, ישראל). בין השאלות אשר יידונו: הגדרות הנפש וכוחותיה, היחס בין גוף ונפש, הנפש ועולם האלים: תופעות החלום, הנבואה, והשיגעון ("mania"), גורל הנפש אחרי המוות. מבחינת תמאטית ומבנית הקורס מחולק לפי תקופות ומחברים. בין הסופרים או היצירות אשר יידונו: הומרוס, הסיודוס, פינדרוס, אוריפידס, אפלטון, וירגיליוס, אובידיוס, אפוליאוס. ספר המתים של מצרים הקדומה, מיתוסי בבל הקדומה, סיפורי המקרא ואגדות חז"ל על הנפש וגורלה.
חידת היופי: אסתטיקה מודרנית 33-352-01-02	ד"ר שלומי מועלם יום שלישי 12:00 הרצאה/ סמינריון שנתי	מטרת הקורס: מהו היפה? מהי האמנות? מטרת הקורס היא לעיין בתיאוריות מרכזיות של פילוסופיית האסתטיקה המודרנית מן המאה ה-18 ואילך ולהבהיר את זיקתן לתיאוריות ספרותיות, לזרמים תרבותיים, ולז'אנרים ספרותיים. יושם דגש על השאלה כיצד האסתטיקה הפילוסופית מהווה תשתית לזרמי תיאוריה ספרותיות במאה העשרים. תיאור הקורס: סקירת התיאוריות תברר שאלות אסתטיות בהקשרן הספרותי, כגון: מהות היופי; האמנות כמדיום ליפה; הייצוג האמנותי; האובייקט האסתטי; התהליכים האפיסטמולוגיים (תודעתיים) של השיפוט האסתטי; אמנות ומדע; אמנות כגאולה מסבל; יופי חופשי ויופי נילוה; הגאון האסתטי; האונטולוגיה של מעשה האמנות. לאחר סקירה שלצמיחת האסתטיקה הקלאסית ביוון, תילמדנה בהרחבה משנותיהן של ההוגים מן האסתטיקה הגרמנית: אלכסנדר גוטליב באומגרטרן, עמנואל קאנט, שלינג, האחים שלגל, פרידריך שילר, ארתור שופנהאואר, גיאורג היגל פרידריך ניטשה, מרטין היידגר, ולדוויג ויטגנשטיין.

<p>בעת העתיקה הכריז אפלטון כי בין הספרות לפילוסופיה קיימת "מחלוקת עתיקה, מאז ומעולם". כיצד מתייחסים סופרים ומשוררים לאידאל החשיבה התיאורטית וכיצד קסם הכתיבה הספרותית משמש פילוסופים בכתיבתם? כיצד שפת ה"מיתוס" החלומית והפראית מתמזגת עם חשיבת ה"לוגוס" המבקשת את הבהירות המושלמת? האם ישנן פילוסופיה-ספרותית וספרות-פילוסופית? מטרת הקורס היא לברר שאלות אלו באופן השוואתי, בטווח נרחב המשתרע על טקסטים מהעת העתיקה ועד המאה העשרים וכן בעיון בטקסטים מתרבויות המזרח והמערב. נעסוק בטקסטים מתוך יוון הקלאסית, ההלניזם, הרומנטיקה הגרמנית, המודרניזם האירופאי, הטאואיזם הסיני והזן-בודהיזם ביפן. דגש מיוחד יינתן לכתבי אפלטון, לוקרציוס, ניטשה, בורחס, צ'אנג-טסה.</p>	<p>ד"ר שלומי מועלם יום רביעי 12:00 שנת הרצאה/סמינריון</p>	<p>החיפוש האינסופי: ספרות ופילוסופיה בדיאלוג 33-391-01/02</p>
<p>הקורס המוצע יבקש לבחון את השפעת תרבויות הודו, סין ויפן על ההגות, האמנויות והתרבות החזותית של המערב במאות ה-19 וה-20. דגש עיקרי יושם על המפגש בין המערב למזרח הרחוק במישור האסתטי והאמנותי. יידונו האופנים בו אמנים מערביים פונים יותר ויותר לדפוסים חזותיים של קומפוזיציה, צורה וצבע הניכרים בפרטי האמנות היפנית המגיעים למערב מהמאה ה-19 ואילך. בקורס תידון הנהירה המערבית אחר התרבות החומרית היפנית והסינית; השפעתה של תרבות המזרח הרחוק על עיצוב וטעם במערב, וכן תרומתם של מודלים אמנותיים ועיצוביים לשינוי בתפישות האמנותיות במערב החל מהמחצית השנייה של המאה ה-19: באמנות פלסטית ובסימבוליזם, בעיצוב ובשירה, Art Nouveau, Japonisme.</p> <p>במהלך הקורס יידון מקומה של תרבות הפופ היפנית העכשווית (אנימציה ומנגה) בהיבט של תרבות ההמונים של המאה ה-20. נעמוד על העניין של המערב בתרבויות ובציביליזציות של המזרח הרחוק - על שני מניעים או דחפים עיקריים: הדחף לגלות ולדעת עולמות זרים ואקזוטיים והדחף המופנה כלפי פנים לשינוי דפוסי חשיבה ולחיפוש אחר מקורות השראה, אסתטיים ורגשיים, שונים מאלה שבמערב. כמו כן נברר באיזה אופן דימוין של תרבויות המזרח הרחוק הן פועל יוצא של דפוסי חשיבה ולמידה, דפוסי יצירה והבחנה אסתטיים מחד גיסא, ושל נסיבות היסטוריות ייחודיות מאידך גיסא.</p>	<p>ד"ר דומיניק לוי יום שלישי, 10:00 שנתי</p>	<p>השפעת תרבויות מזרח אסיה על האמנות המערבית 33-192-01</p>

<p>להינדואיזם קורפוס ספרותי רחב ממדים ואשר היצירות הקלאסיות שבו כתובות רובן ככולן בסנסקריט. הקורס יעסוק בספרות הקלאסית של ההינדואיזם הן בקטגוריית השרוטי והן בקטגוריית הסמריטי ובכלל זה באופנישדות, במהאבהרטה, בבהגוד גיטא, בדהרמה שאסטרט ובבהגוטה פוראנה. הקורס יכלול קריאה ודין ביצירות האלה בתרגומים לעברית ולאנגלית.</p>	<p>ד"ר איתמר תיאודור יום רביעי, 10:00 סמ' ב'</p>	<p>עיון בספרות הקלאסית של ההינדואיזם 33-185-01</p>
<p>בקורס נדון בסיפורים העוסקים בקשר שבין עולם החיים ועולם המתים ובמרחבים המשותפים לשניהם. באמצעות קריאה בסיפורים וצפייה בסרטים המתארים את יחסיהם של המתים עם החיים נלמד על הדרך שבה זוכרים וגם שוכחים את העבר בסין, בהונג-קונג ובמקאו, בטיוואן, בסינגפור, וכן בתפוצה הסינית באסיה ומעבר לה. נתוודע גם להשפעה הגדולה של עולם הרוחות על הארכיטקטורה, על עיצוב הסביבה ואפילו על חיי האישות ועל הכלכלה בעולם הסיני. נלמד לנתח טקסטים בני זמננו העוסקים בנושא דרך התבוננות באספקלריה ההיסטורית.</p>	<p>ד"ר רן שאולי יום שני, 18:00 סמ' א'</p>	<p>סיפורי רוחות סיניים 33-187-01</p>
<p>בקורס זה ייסקרו הזרמים העיקריים של ביקורת הספרות והתרבות במאה ה-20: הפורמליזם הרוסי, הביקורת החדשה, הסטרוקטורליזם, זרמי תגובת הקורא, הדעה-קונסטרוקציה, הפמיניזם, הפסיכואנליזה, ההיסטוריוציזם החדש והפוסט-קולוניאליזם.</p>	<p>ד"ר אילה עמיר יום רביעי, 12:00 סמ' א'</p>	<p>זרמים בתיאוריה של המאה ה-20 31-506-01</p>
<p>בקורס ייבחנו תופעת הקריאה ומעמדו של הקורא ממגוון פרספקטיבות, והוא ישלב בין עיון תיאורטי לקריאה ביצירות ספרות. נסקור את השינוי שחל במעמדו של הקורא – מן התפיסה הספרותית הטהרנית שבה הקורא הוא הבניה העולה מן הטקסט (הקורא האידיאלי) לתפיסות העוסקות בקוראים ממשיים מן הבחינה הפסיכולוגית (הטקסט כאתר לעיבוד תכנים נפשיים), ההיסטורית (הקריאה כמפגש טנטטיבי בין תקופות), המגדרית והאתנית (הקריאה כנגד צפנים דכאניים) והתרבותית בכלל. כן תיבחן תופעת הקריאה כחוויה של השתקעות (immersion) או מעתק (transposition) לעולם מקביל תוך השוואה לפעילויות אחרות בתרבות העכשווית ובמרחב הוירטואלי (משחקי תפקידים, משחקי מחשב, מציאות מדומה וכו'). בצד עיון בטקסטים ביקורתיים הממוקדים בקוראים ובדמיון הקריאה (איזר, פיש, פרויד, הולנד, פטרלי, יאוס) נקרא יצירות ספרות שהקורא מרכזי בהן כתימה או כעקרון מבני (קאלווינו, שלינק, אנדה). אם ישאר זמן נצפה בקטעים מסרט או שנים הנותנים ביטוי לנושא זה (נערת קריאה, הסיפור שאינו נגמר).</p>	<p>ד"ר אילה עמיר יום רביעי, 12:00 סמ' ב'</p>	<p>קוראים וקוראות: היבטים ספרותיים, פסיכולוגיים ותרבותיים 31-507-01</p>

<p>הקורס יסקור את התפתחותו ההסטורית, הפילוסופית והספרותית של ההינדואיזם הקדום תוך דגש על גלגוליו מושג ה"מוקשה" כאידיאל שחרורו של האדם מן הסבל וגאולתו-העצמית. סקירת ההינדואיזם תתחיל בספרות הוודית הקדומה ובפולחני הקורבן הנלווים אליה. לאחר מכן נעיין ב"מגילת היערות" של ספרות האופנישדות, המציגה את העקרונות של הפרישות ומציאת העצמי (אטמן). בשלב הבא נסקור את ששת הזרמים של הפילוסופיה ההודית (דראשנות) כאמצעים מקבילים להשגת השחרור.</p>	<p>ד"ר שלומי מועלם יום רביעי, 16:00 סמ' א'</p>	<p>החיפוש אחר הגאולה בהודו העתיקה 33-328-01</p>
<p>הבודהיזם הקדום ו"ארבעת האמיתות הנאצלות" של הבודהא שהתפתח בהודו במאה החמישית לפני הספירה התגלגל לסין באסכולת ה"מהאינה" הבודהיסטית במאה השישית. שילובו של המהינה עם המיסטיקה של הטאואיזם בסין הוליד את זרם ה'צ'אן, שהפך לזן-בודהיזם היפני. יסקרו עקרי הזן בודהיזם בשני הזרמים העיקריים: סוטו-זן, רינזאי-זן, תוך דגש על שילובם של ספרות, מיסטיקה ומדיטציה.</p>	<p>ד"ר שלומי מועלם יום רביעי 16:00 סמ' ב'</p>	<p>זן-בודהיזם: ספרות, מיסטיקה ומדיטציה 33-321-01</p>
<p>הקורס יציג את עבודתו של הסופר הישראלי יואל הופמן, הכותב על הגבול שבין פרוזה לשירה מבחינה סוגתית, בין פילוסופיה לבין סיפורת מבחינה דיסציפלינארית, בין השפעות מערביות להשפעות של מזרח-אסייה מבחינה פרדיגמטית-תרבותית, בין כתיבה מודרניסטית לפוסט מודרניסטית מבחינה כרונוגרפית וסגנונית, ובין כתיבה ביוגרפית לכתיבה בדיונית מבחינה תמאטית.</p> <p>הקורס יבחן כל אחת מדיכוטומיות אלה, יעמיד בחינות השוואתיות לכתיבה ישראלית בת הזמן, ויעמיד הגדרות ואפיונים כלליים של היצירה על רקע הכתיבה העכשווית ועל רקע ההווה הסוציו-תרבותי בטקסטואליות העברית.</p>	<p>ד"ר רחל אלבק גדרון יום רביעי 14:00 סמ' א'</p>	<p>יואל הופמן – קורס מונוגרפי 13-835-01 (מחוץ למחלקה)</p>
<p>הרומנטיקה הגרמנית נודעה בזיקתה אל תרבויות המזרח: התשוקה והדחייה, ההיקסמות והגעגוע עומדים במרכזם של טקסטים המציעים שלל ייצוגים של "האחר" מן המזרח (הודו, פרס, ארצות ערב). את העניין והחקירה הלשוניים, הפילוסופיים והפואטיים של תרבויות "אחרות", "מרוחקות", יש להבין כחלק בלתי נפרד מפרויקטים של הגדרת העצמי ועיצוב זהות לאומית גרמנית בעת המודרנית. במהלך הקורס נתחקה אחר הגילויים הספרותיים והפילוסופיים-אסתטיים של זיקה בין-תרבותית זו</p>	<p>ד"ר מיכל בן חורין יום ראשון 14:00 סמ' ב'</p>	<p>רומנטיקה ותרבויות אקזוטיות 33-066-01</p>

ביצירות מפרי עטם של הוגים ויוצרים שפעלו בגרמניה משלהי המאה השמונה עשרה ועד לשליש הראשון של המאה התשע עשרה.
מטרת הקורס לאפשר לסטודנטים להתוודע למגוון יצירות וטקסטים החושפים זיקה בין-תרבותית (מערב ומזרח). מעבר לקריאה צמודה בטקסטים מז'אנרים פואטיים שונים, הסטודנטים יכירו מושגי יסוד מהשיח ומהדין התיאורטי באוריינטליזם ובפוסט-קולוניאליזם, וירכשו כלים לעיון ביקורתי הנוגע לייצוג "האחר".

